

ANNO DOMINI MCLXIX

THEOBALDUS STAMPENSIS

NOTITIA

(ACHERY *Spicilegium*, tom. III, préf. pag. 8)

Ex his, quas divulgæ, epistolis Theobaldi Stampensis facile contutatur Pitseus, qui agens de scriptoribus Angliæ Theobaldum et sæculo XIII in vivis exstitisse, et purpuram cardinalitiam Romæ induisse perperam scribit : quippe Theobaldum ex epistola ad Roscelinum Anselmi Cantuariensis et Ivonis Carnotensis ætate floruisse certo certius est. Legesis epistolas . Anselmi quidem lib. II, 41 ; Ivonis autem 7, ubi Roscelinus hæreseos insimulatur. Innuat quoque Faricius Abdendon. abbas (Anselmo cœlitibus ascripto) a rege exoptatus (1), Stampensem sibi æqualem fuisse. Porro de cardinalitia illius dignitate sic notabundus effatur Ciaconius in Nicolao IV : *Theobaldus Stampensis Anglus, de cujus cardinalatu addubito, quidquid dicat auctor (Pitseus) Catalogi Scriptorum Angliæ.*

(1) Henricus de Knyghton inter Scriptores hist. Ang.

THEOBALDI STAMPENSIS

EPISTOLÆ.

I.

Ad episcopum Lincolnensem. — De quibusdam in divina pagina titubantibus.

(Circa ann. Chr. 1108.)

Si quis prædicat et prædicando temere desinat aliquem non posse salvari quacunq̄ue hora manus suas pœnitentiæ dederit, fallitur, sicut Veritas testatur, nec catholice sentit. Ipsa enim inquit : *In quacunq̄ue die peccator conversus fuerit, peccata ejus non reputabuntur ei ; sed vita vivet, et non morietur (Ezech. XVIII, 12, 28).* Inde Augustinus contra Faustum : « Pœnitentia cordis aboleri peccata, etiam in ultimo vitæ spiritu indubitanter credimus. Qui vero aliter sentit, non Christianus est, sed Novatianus. » Inde Gregorius super Ezechielem : « Nunquam sera est pœnitentia a pœnitente, propheta asserente : *Quacunq̄ue hora peccator ingemuerit, salvus erit (Rom. x, 13).* Nec latro in cruce pendens veniam habuisset, si bona voluntas unius horæ non subvenisset. » Inde Hieronymus contra Jovinianum : « Pœnitenti, et vero corde gementi, si statim moritur, bona voluntas quasi opera fecisset, reputabitur. » Inde ad Damasum : « Ne cui sera videatur esse pœnitentia, Christus in cruce pœnam homicidii fecit martyrimum. » Cui consonat Hilarius dicens : « Pœnitudo mores immutat, et longa tempo-

rum crimina in ictu oculi pereunt, si bona cordis nata fuerit compunctio. » Est autem compunctio humilitas cordis cum recordatione peccatorum et lacrymis. Inde Gregorius in *Moralibus* : « Omnino strepitus pravæ actionis obmutescit vi bonæ compunctionis. Si enim cor vere dolet, vitia contra nos obmutescunt, et a mente tribulatione doloris atrita tanquam fumus evanescent. Iste est spiritus qui conterit naves Tharsis, id est vis compunctionis, quæ mentes mari, id est mundo deditas, tribulationis gemitu salubriter afficit. » Inde Ambrosius : « Vera peccati pœnitentia est, ab eo quod pœnitendum intellexeris, desistere. » Inde Calixtus papa : « In pœnitentia tantum valet longitudo temporis, vel confessio oris, quantum vera compunctio cordis. Si quis enim ore confitetur, et corde non credit, inter illos computatur, de quibus legitur : *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me (Matth. xv, 8).* Inde Alexander papa : « Nihil ita Dei misericordiam captat quemadmodum cor pœnitentis. » Inde presbyter venerabilis (2) : « In Christianis non principium, sed finis quæritur; quia unusquisque de fine suo judicabitur. » Cujus enim finis bonus est, ipsum quoque bonum est. Quid etiam ipse Deus mulieri in adulterio deprehensæ respondeat audiamus : *Vade, jam*

(2) Id est S. Hieronymus.

amplius noti peccare (Joan. viii, 11). Petrus autem culpam trinæ negationis, foras egressus amarissime fleuit, et mox ab ipso Domino indulgentiam habere meruit. Quem papa Gregorius imitatur dicens : « Lacrymis amarissimis conscientiam nostram baptizemus, quia post baptismum magnitudine peccatorum vitam inquinavimus. » Nemo tamen de magnitudine peccatorum desperet, dicendo : Peccata mea multa sunt in quibus usque ad senectutem perseveravi, et jam amplius veniam non potero promereri, maxime quia illa me dimiserunt, non ego illa. Absit ut talis de misericordia Dei desperet; magna namque et ineffabilis Dei pietas non vult alicui in aliquo tempore ponere metas. Quæcumque enim nimio peccatorum fasce gravantur, si gravati ad Dominum convertantur, illico peccatorum nimio fasce alleviantur. Deus enim magis approbat in extremis vitæ puritatem mentis, quam longam cordis munditiam in fine a bono deficientis. Verbi gratia : Latro per ante facta dignus erat inferno; sed puritate mentis coronatus adiit paradysum. Quidam vero eremita angelicam vitam ducens, dignus erat paradiso, sed semel lapsus in culpam, damnatus descendit ad infernum. Amplius, sicut sanctum Evangelium testatur, paterfamilias undecima hora conducit operarios, et æqualem vitæ mercedem solvere dignatur. Unde constat quod penitentia non est in numero dierum, vel in longo tempore afflictionis; sed in amaritudine cordis. Qui enim in Christum credit, etiamsi in multis moratur peccatis, fide sua vivit in æternum, sicut ipse ait in Evangelio : *Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet* (Joan. xi, 25). Et alibi : *Ego sum via, veritas et vita* (Joan. xiv, 6); via sine errore quærentibus; veritas sine falsitate invenientibus; vita sine morte morientibus. Quod autem Apostolus ait : *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem* (Rom. x, 10); verum est, quia confessio penitentibus necessaria est. Quod enim de Christo credimus, non erubescere, sed confiteri coram omnibus debemus. Et si aliquis pro fidei confessione occiditur, licet quibusdam vitiis sit præpeditus, tamen in illa occasione ita mundatur, ut statim in æternam gloriam suscipiatur. Et hoc est, *Ore autem confessio fit ad salutem*. Cum autem

confessio oris fiat ad proximum, confessio cordis ad Deum, si aliquo eventu confessio oris impediatur, non tamen idcirco cordis confessio infructuosa reprobat. Augustinus enim de Sodomitis in facu submersis tractans, dicit : Quod quidam ex illis salvati sunt, per bonam compunctionem, et verum cordis gemitum, quia non solum superflue cogitationes, sed etiam prave actiones ante vim compunctionis fugiunt.

Si quis tamen importunus asserit neminem posse salvari, nisi possit ore confiteri, non bene discernit confessionem, nec ejus talem cognovit divisionem. Confessio alia cordis, alia oris, alia utroque modo. Bonum est quidem et laudabile confiteri corde et

ore, Jacobo apostolo attestante qui ait : *Confitemini alterutrum peccata vestra* (Jacob. v, 16), etc. Quia auctoritate, sicut quidam putant, non lædimur; quia hoc tantum sane de valentibus et confiteri nolentibus intelligitur. Quia nimirum si aliquis pro aliqua infirmitate, sive etiam ab ipsa nativitate confiteri ore impotens efficiatur, cum bonam et discetam confitendi ore habeat voluntatem, si corde confiteatur, discretorum judicio prorsus alienus a salute non judicatur. Inde Propheta : *Desiderium pauperum exaudivit Dominus* (Psal. x, 17), id est humilium non de se, sed gratia Dei confitentium. *Petitionem cordis eorum audivit auris tua* (ibid.). Et alibi : *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum* (Psal. l, 18). Inde Salomon : *Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit* (Prov. iv, 25). Quod autem aliquis loqui corde vel confiteri possit, ipse Deus aperte demonstravit, cum Moysi tacenti respondet : *Quid clamas?* (Exod. xiv, 15.) Tacebat enim quantum ad strepitum vocis, sed loquebatur devotione cordis. Proinde si quis toto corde, tota anima, et tota mente Deum diliget, et affectum tantæ dilectionis labiis explicare non valeret, quis præsumptuosus eum a misericordia Dei alienum judicare præsumet? Cum enim interioris hominis facies per bonam compunctionem ab omni vitio purgata renovatur, et renovata per verum gemitum munditiam cordis consequitur, licet vocem perdidit : non tamen est ab illo divinus qui dicit : *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (Matt. v, 8) : videntes amabunt, amantes laudabunt. Sicut enim dicit Augustinus : Hoc erit officium divinæ majestati astantium, scilicet, videre, amare, laudare. Videbimus enim et amabimus, amabimus et laudabimus; hæc tamen laudatio non fiet sonabili verbo, sed potius ibi erit vox ipsa dilectio. Nam qui in se fremit bona Dei et mala quæ ipse reddidit computando, et in corde gemit seipsum de peccatis increpando, melius sine voce loquitur, quam si voce sine istis loqueretur : æternam vitam si ore petimus et corde non desideramus, clamantes tacemus. Si vero desideramus ex corde, etiamsi ore conticescimus, tacentes clamamus. Hinc Hieronymus : *Quidquid vis et non potes, Deus factum computat*. Sicut enim deliberatio cum molimine vitiorum damnatur, sic quoque bona voluntas, cum deest copia agendi, remuneratur : quia non secundum hoc quod quisque non potuit, vel non licuit, sed secundum hoc quod fuit et proposuit ex conscientia accusatur vel defenditur, cum Deus judicabit occulta hominum. Ideoque nemo desperet, qui in sine corde penitet, quia non est locus diabolo nisi ex nostro desiderio. Unde Ambrosius super Lucam libro decimo : « Petrus doluit et fleuit, quia erravit ut homo. Invenio quod fleverit, non invenio quid dixerit. Lacrymas ejus lego, satisfactionem non lego. Lacrymæ enim confitentur; lacrymæ culpam sine voce loquuntur; lacrymæ veniam postulant, et meritum invenitur. Petrus tacuit, et

bonus Petri fletus delictum abluit. » Quod autem Augustinus ait : « Nisi quis longo tempore ante mortem confiteatur, non purgatorio igne purgabitur, sed æterno supplicio damnabitur ; » bene intelligenti nihil obest. Longum etenim tempus accipit omne illud tempus quod est sufficiens correptioni. Nam quicumque confitetur in tempore sufficiente ad correptionem, confitetur longo tempore ante mortem. Unde Cælestinus papa : « Vera ad Deum confessio hominum in extremis positorum, potius mente quam tempore æstimanda est. » In decretis etiam pontificum legitur : « Quod si quis ore confiteri non possit, indicia exteriora faciat, et post ei sacratissimum corpus est committendum, nec de eo desperandum. » Non igitur secundum decreta pontificum sequitur, si non potest ore confiteri, non potest salvari. Quia sicut auctoritas clamat : « Deus non de factis, sed de voluntate iudicat. » Nihil enim bona voluntate felicius, quia nihil est Deo bona voluntate pretiosius. Inde Cyprianus : « Cum multa in lege jubeantur quæ Apostolus impleri non posse testatur, hic bona voluntas quæritur quæ in nostro arbitrio est, et quæ sola potest sufficere, et primum habere. » Unde rursus auctoritas : « Nunquam manus est vacua a munere quoties arca cordis repleta fuerit bona voluntate. » Amplius, sicut præfatus Augustinus in libro Confessionum testatur : « Nemo sine bona voluntate bene operatur, etsi iudicio hominum bene operari videatur. » Sicut enim mala voluntas, quæ prima est mors animæ, dicitur damnare, nullum enim opus malum sine mala voluntate, testante Augustino et dicente, peccatum est voluntarium, quod ubi non est voluntas, non imputatur peccatum : sic quoque bona voluntas salvat, et salvatos perenniter coronat. Ad cujus bonæ voluntatis commendationem angelus ait pastoribus : *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus*, non aliis, sed *bonæ voluntatis* (Luc. II, 14). Patet ergo quod quicumque bonam voluntatem habebit in terris, pacem indubitanter et gloriam consequetur in cælis. Amen. Si quis vero hanc epistolam improbare voluerit, et hos præfatos doctores catholicos recipere noluerit, lapide percutiatur, percussus comminatur, comminutus in pulvere redigatur.

II.

Ad Pharitium [seu Faricium] Habendonensem abbatem. — Pueri sacramento baptismi non regenerati æternam beatitudinem assequi nequeunt.

PHARITIO venerando Habendonensis Ecclesiæ prælato, domino suo, et indubitanter amico THEOBALDUS magister Oxenefordiæ, sic suorum curam subditorum gerere, ne mors in olla dicatur esse.

Quod mihi morum vestrorum honestatem, et filiorum non fictam charitatem prædicanti calumniam de salvatione puerorum non baptizatorum, ita ex abrupto, ita etiam digito discretionis remoto, sicut plures aiunt, nudius tertius imposuistis, vehementer admiror, cum prius ut homo

A discretus debuissetis esse cognitor quam, ut ita dicam salva reverentia vestra, fictæ criminationis accusator, et cum omnis Ecclesia sic de eorumdem perditione potius diffiniat, quod aliquem catholice sentientem in ambiguum non relinquat. Omnes enim qui catholice sentiunt, indubitanter asserunt, et asserendo non temere definiunt, aliquem hoc tempore minime membrum Christi posse fieri, nisi ex aqua visibili, et spiritu invisibili regeneratum, vel quod alio tempore contingere potuit, aliquo alio genere baptismatis purificatum. Unde a beato Cypriano inter martyres reputantur, qui sæviante persecutione causa Christi sanguine suo baptizantur. Inde Augustinus De natura et origine animæ ad Victorem scribens, ait : « Noli dicere, noli credere, noli docere sacrificium Christianorum pro eis qui non baptizati de corpore exierint offerendum, sicut sacrificium Judæorum pro eis qui non circumcisi de corpore exierant, legimus nullatenus esse oblatum. » Inde Hieronymus contra Jovinianum : « Pueri si statim post baptismum moriuntur, per sacramentum poenitentiae et fidei salvari dicuntur. » Sacramentum enim poenitentiae notatur ubi dicitur, *Abrenuntio*. Sacramentum vero fidei innuitur ubi respondetur, *Credo*. Manifestum est igitur quod consequens est, pueros hoc tempore non baptizatos procul dubio damnari; baptizatos vero si statim hominem exuant, indubitanter salvari. Si quis autem veritatis inimicus contra hanc sententiam catholicam vellet delatrare, paratus essem eum sacrilegum, et canem improbum, et scripto et viva voce confutare. De nativitate vero sententiarum hoc solum vobis respondeo, quia multo magis gratulor imitari non errabunda priorum doctorum vigilantium vestigia, quam modernorum dormitantium sequi falsas opinioniones et somnia. Quod enim veteres doctores vix pertingere potuerunt vigilando, hoc quoque juniores docere præsumunt dormitando. Vigilantes autem doctores dicuntur, qui sane referunt quod a sanctis Patribus rationabiliter audierunt. Doctores vero dormitantes appellantur, qui ex sua parte semper aliquid novitatis afferre laborant. Unde Hilarius Pictaviensis ait in libro quem de Trinitate composuit : « Optimus quidem lector est qui refert. » Sciatis D igitur me non de afferentibus, sed de referentibus esse : et quandiu vita comes fuerit, in hoc diligenter perseverare. Hanc autem excusationem nolite iudicare invectionem. Non enim iudicanda est invectionis, sed rationabilis potius excusatio, et facta bono zelo. Nolo enim facere mihi inimicum, quem vestra bona moralitas nuper peperit amicum; nec mihi nec vobis adscribitur illud proverbium : *Occasiones quærit, qui vult recedere ab amico* (Prov. XVIII, 1). Valeat. Vestrum venerabilem conventum vice nostra salute, principaliter autem vestrum bonum priorum amicum nostrum interiorem.

III.

Ad Margaritam reginam. — Se suaque obsequia reginæ offert.

MARGARITÆ præcellenti reginæ, præcellentis regis filix, THEOBALDUS Stampensis doctor Cadumensis, illud canticum fidelis animæ in facie cœlestis Sponsi, ut solet, frequentare : « Dirige gressus meos secundum eloquium tuum, ut non dominetur mei omnis iniustitia. »

Imprimis dilectioni vestræ non ignotum esse desidero quatenus inæstimabiliter interior homo noster cum exteriori gratulatur, et gratulando immensas Deo gratias agere non gravatur, quoniam fama vestræ honestatis, munificentix, liberalitatis non solum per loca vobis affinia propagatur, verum etiam fere per totum orbem dilatatur, et dilatando quasi de gradu in gradum promoveri quotidie comprobatur. Est namque munificentia in animo tam liberâllissimo lapis pretiosus in purificato auro : sicut enim species illa aromatum speciosa, quæ pretiosius aliis redolet, odore suo ad se attrahit præsentem ; sic quoque liberalitas vestra bono suo odore latius redolente absentes aspergit, et aspergendo vobis allicere non desistit. Proinde si maris inconstantia non prohiberet, et præsentatio mea vobis fastidium non generaret, quod semper optavi, vestro aspectui me gauderem præsentare, quia animum meum vestræ visionis fame cruciatum nullatenus valeo refrenare. Verum tamen si maris inconstantia constans fieret, et aura languida tarditate sua cursum meum non præpediret, mallem tamen naufragus vestræ visionis satiari præsentia, quam ab ea jejunos omni carens adversitate redire ad propria. Quod autem de laude vestra scribendo perpauca prælibavi, inertix vel rusticitati minime debet imputari ; quia nimirum si omnia membra mea in linguas verterentur, non tamen per illa cuncta quæ circa vos sunt laudanda sufficienter explicarentur. Omnimoda igitur supplicatione vos exoro, quatenus in hoc mihi permittatis gloriari, ut in numero clericorum vestrorum deinceps valeam computari. Angelus magni consilii et fortitudinis vobiscum sit, ut recta sapiatis, et recta facere non desistatis.

IV.

Ad Philippum amicum. — Solatur amicum injuriis lucessitum.

THEOBALDUS magister Cadumensis PHILIPPO amico suo desiderabili, a laqueo venantium et a verbo aspero liberari.

Condoles tibi opprobria, nec non et injustas calumnias non recte judicantium, nec ea quæ Dei sunt satis provida ratione considerantium sustinenti. Ad quorum insanos sive belluinos latratus confutandos ex prophetis, et evangelicis, et apostolicis scriptis exempla subveniant, quibus doceantur in seipsos descendere, nec aliorum facta temerario dente corrodere : hoc solum illis respondere sufficiat quod Tullius Cicero testatur : « Facile divitias despicit qui habet difficile viles æstimat qui non habet. »

A Inde Seneca : « Venter, inquit, satur facile disputat de jejuniis. » Quilibet enim facile disputat de eo quod ignorat. Similiter et illi cum sint omni fœditate sordidati, facile de abstinentia possunt disputare, qui huc usque voluptatibus carnis inhiantes studuerunt deservire. Quod enim non sunt, videri volunt et appetunt ; in quo longe a quodam sapiente dissentiunt, qui inter cætera ait : « Malo quidem infamis videri in conspectu hominum, levius peccans coram et aperte, quam videri justus hominibus gravius peccans coram Deo et occulte. Unde Hieronymus super Isaiam libro sexto : « Levius malum est aperte peccare, quam simulare et fingere sanctitatem. » Sunt tamen quidam qui timore hominum peccare non audent, intus tamen habent, et inventa occasione non mali fiunt, sed quod erant produunt. Lupus et leo similiter cupiunt, sed non similiter nocent ; æqua cupiditas, sed ille timet canem, iste non timet. Sunt item quidam qui multo vino nocte dieque madentes, et cuti curandæ curiose studentes, mulierum usum abhorrent et e seccantur, quia vitam sibi placere pudicam contestantur, ignorantes quod vita pudica modus appellatur, nec attendentes Hieronymum dicentem, scelus esse fœdum et execrabile quod caper appetat hædum, cum non desit ei capra. Sic enim Salomonis pagina testatur : illud malum bonum est et laudabile, quod expellit pessimum et abominabile. Cui consonat Augustinus dicens : « Melius est cadere super lectum, quam super gladium. » Proinde mundus quod verum est non judicat ; sed tantum ad famam spectat, et bonam conscientiam nullatenus considerat, et cum culpam proprii magis accusare deberet operis, quam fragilitatem fratris infirmantis, suas vires examinare negligit, nec quod vitis famulatur ad mentem reducit ; et cum inferius jaceat, quasi ex alto prospectans cæteros spernit.

Multi namque cum luxuriam detestantur et vituperant, avaritiam sub abstinentiæ nomine ne videatur, palliant ; et quod Salomon scelestius avaro nihil esse dicat, non considerant ; sicque in avaritiæ voluptate deterius quam in luxuria se commaculant. Quid de superbia, quid de invidia cæterisque vitiis ? Quis tam sanctus qui in aliquo horum amicitia non sit conjunctus ? Quorum quidem amplexibus si non luxuriosus ligatur, avarus, invidus, contumeliosus et alii quamplurimi retinentur. *Initium enim omnis peccati superbia (Eccli. x, 15)*, et quasi generalis pestifer morbus corpus corrumpit, quæ etiam si esse virtus ostenditur, non per hoc Deo, sed soli vanæ gloriæ placere quærit. Hæc et alia multa vitia in se speciem rectitudinis ostendunt, sed ex pravitate infirmitate prodeunt, et tanta arte se palliant, ut ante deceptæ mentis oculos culpas virtutes fingant, et unde quisque exspectat præmia, inde dignus est invenire supplicia : quia cum culpam velut virtutem aspicit, tanto tardius deserit, quanto quod perpetrat non erubescit. Deinde multoties Deus suus a corporalibus vitiis non custodit sicut David

custodire non voluit. Multi enim per castitatis, vel alicujus virtutis donum in superbiam cadunt, et quod ceciderint non agnoscunt. Deus autem permittit eos in luxuriam cadere aperte, quod quandoque minus est quam tacita cogitatione ex deliberatione peccare. Quia vero superbia minus turpis creditur, minus vitatur. Luxuriam cum magis erubescunt, quia turpem omnes noverunt, etiam citius hoc malum corrigunt, seque inter alios humiles et viliores recognoscunt, et elationis culpam qua prius intumescabant, virtute humilitatis sternunt; et qui de virtute se extulerant, per vitium ad humilitatem redeunt. Elati quippe castitate non corrigerentur, nisi tentarentur; nec sancti essent si de castitatis dono superbirent: et sic miro modo dum tentantur, humiliantur; et ejus esse desinunt, cujus superbiendo servi fuerunt. Non laudo luxuriam, sed in vitiis ei præfero superbiam. Est enim in luxuria quod ferre jubemur; in superbia vero nihil est quo excusemur. Apostolus enim unicuique suam propter fornicationem concedit habere. Sed et beatus Hieronymus angelicæ esse naturæ dicit, non humanæ, in carne præter carnem vivere. *Deus autem superbis resistit, humilibus vero dat gratiam* (Jacob. iv, 6). Considerare ergo debemus, quia si non sumus alii æquales in luxuria, fortassis sumus in superbia, ut tanto humili corde eos respiciamus, quanto nosmetipsos inter eos invenimus.

V.

Ad Roscelinum (3) *Compendiensem clericum.*—*Graviter arguit Roscelinum qui filios sacerdotum ad sacros ordines non esse admittendos assererat.*

ROSCELINO Compendioso magistro THEOBALDUS Stampensis magister Oxnefordiæ, non plus sapere quam oportet, sed sapere ad sobrietatem.

Quoniam sacerdotum filios et alios ex lapsu carnis generatos, non satis provida ratione calumniaris, et calumniando illos exleges esse nimis impudenter astruere conaris, quæ super iis a patribus sanctis rationabiliter audivimus, non quasi præsumendo, sed diligentia subserviendo, ad memoriam revocare curavimus. In decretis namque Calixti papæ legendo invenimus, et inveniendi legimus: « Si quis prædicat sacerdotem post lapsum carnis per poenitentiam ad sacerdotalem dignitatem redire non posse, fallitur, nec catholice sentit. » Si vero sacerdotibus post lapsum carnis licet ad sacros ordines reverti, multo magis innocentes illos qui ex lapsu carnis orti sunt sacris licet ordinibus insigniri. Errat enim, errat, et os impudens in blasphemiam acuit et armavit, qui eos appellat et judicat exleges, quos a servitute legis in libertatem gloriæ filiorum Dei gratia liberavit; quia non est infeliciter natus, qui ad vitam æternam feliciter est renatus. Inde Paulus ait de renatis: *Unum corpus sumus in Christo* (I Cor. x, 17). Et alibi: *Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi* (Rom. viii, 17). Inde etiam Petrus: *In veritate com-*

A peri, quod non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente qui timet Deum, et facit justitiam ejus, acceptus est illi (Act. x, 34). Et alibi de renatis: *Genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis* (I Petr. ii, 9). Inde Hieronymus: « Cum baptizatus quilibet de fonte ascenderit, sacro chrismate ungitur in vertice, ut cognoscat se promotum esse in regium genus et sacerdotale, id est, a Christi consortio Christianus vocetur, et æterni regni cohæres fieri comprobetur. Tegitur etiam post sacram unctionem caput ejus sacro velamine, ut intelligat se exornari regni diademate, et sacerdotali, sicut jam dictum est, dignitate. » Et alibi: *Quicumque baptizati estis, Christum induistis* (Gal. iii, 27). Sic ergo cujuscunque generis sit ille novus homo in utero generatur Ecclesiæ, generatus unitati corporis Christi indubitanter aggregatur. Joannes quoque in Apocalypsi: *Qui lavit nos in sanguine suo, et fecit nos Deo regnum et sacerdotes* (Apoc. i, 5). Qua igitur fronte quidam homunciones non palam, sed e latibulis loquentes, et totam Campaniam libidinosa peregrinatione polluentes, indignos sacerdotio judicant, quos Petrus et Joannes regali sacerdotio dignos esse confirmant? Christus quoque in Evangelio docens orare discipulos, primum, inquit, *Pater noster*. Unde constat omnes renatos esse fratres. Et alibi: *Nolite vobis vocare Patrem super terram, unus est enim Pater vester qui in cælis est* (Matt. xxiii, 9). Si ergo ex eodem Patre, et ex eodem sanctæ matris Ecclesiæ utero sumus omnes, nihil est quo alter alteri calumniam imponat, nihil ergo alter adversus alterum superbiere debeat. Et alibi Dominus inquit: *Vivo equidem, non maneat hoc proverbium amplius in Israel, Quia filius non portabit iniquitatem patris. Ut enim anima patris, ita et anima filii mea est* (Ezech. xviii, 4 et 19). Ideoque Deus nasci voluit de progenie peccatricis, ut discerent homines peccata parentum non obesse sibi. Unde in genealogia Christi nulla sanctarum nominatur, sed Thamar et aliæ tres quas divina pagina reprehendit, apponuntur; ut qui pro peccatoribus veniebat, de peccatricibus nasci dignaretur. Inde agnus ex Pascha immolandus, jussus est assumi ex capreis et ovis; quia ex justis et peccatoribus verus Agnus erat generandus. Plus itaque prodest bene vixisse, quam de justis parentibus originem duxisse. Deus enim vitam hominis, non nativitatem attendit.

Quod autem ipsi objiciunt quia exleges legitime Ecclesiæ præferendi non sunt; bona est quidem sententia et certa, sed indecenter assignata. Assignant etenim illam renatis illis quos mater Ecclesia in curia Christi recepit, receptos lacte proprio nutrit, nutritos pane suo solidavit; qui plane adversantur Hieronymo dicenti: « Absit, Domine, ut in tabernaculo tuo sint divites præ pauperibus, et nobiles præ ignobilibus. » Inde Basilius contra Ju-

(3) Roscelini errores notat S. Ansel. lib. ii, epist. 41; Et Ivo Carnot. epist. 7.

dæum quemquam de lege sibi data gloriantem : A bentur, ex rigore justitiæ factum est. sed nullo
 « Vera charitas in Christi corpore non præfert
 indigenam alienigenæ, non nobilem ignobili, non
 pauperem diviti; sed potius omnes per adoptionem
 spiritus facit filios, per eundem spiritum cla-
 mantem : *Pater noster, dimitte, nobis debita nos-
 tra.* » Sic quoque in Christi corpore ille solus
 habetur sublimior, qui fuerit in Dei amore po-
 tentior. Unde quidam sapiens contra quemdam: de
 nobilitate sua præsumentem loquitur dicens : « Si
 longe repetas longèque revolvas, nomen ab infami
 ducis asilo. »

Rursus quid illi opponunt : Quod quando homo
 baptizatur, non conditio mutatur, sed peccata ab-
 luuntur, verum est; sed nullus ambigit hoc esse
 dictum de mundanis conditionibus; quod si quis B
 servus baptizatur, servitus illa non mutatur. Unde
 Apostolus : *Si servus es, magis utere (I Cor. vii, 21);*
 quia servitus illa non est contraria coronæ. Unde
 alibi :

Servus sis, generosus eris si mens bona fiat;

Sis liber, turpis mens tua, servus eris.

Amplius : Quod prohibetur ne filii sacerdotum
 ad ordines promoveantur, sic est intelligendum
 secundum Augustinum, eos, qui hanc prohibitio-
 nem audiunt, ab hujuscemodi concupiscentiis
 abstinere debere. Si enim filius sacerdotis hone-
 ste vivit, ordinandus est. Si vero militis filius
 inhoneste vivit, repudiandus est : quia magis placet
 Deo vitæ perfectio, et contra peccatum afflictio, C
 quam superba de legitimis parentibus gloriatio.
 Filii namque sacerdotum non ideo quod sint ex-
 leges refutantur, sicut imperiti homines arbitrantur,
 sed ut sacerdotes a concupiscentiis carnis refre-
 nentur. Quia nimirum quemlibet sacro fonte re-
 natum, vel plenarie divina mundat gratia, vel sacri
 mundatio lavacri non est sufficiens nec plenaria;
 quod contradicit fides catholica. Non enim sunt
 exleges judicandi, quorum Deus ipse est Pater, et
 quos peperit Christi gratia, omnium regeneratorum
 piissima mater; nec debemus illis delictum patris
 sive thorum matris impropere, sed potius morum
 perfectionem diligenter attendere : quoniam patris
 sive matris perpetratum crimen non potest filius
 paradisi claudere limen. Unde quidam sapiens : D
 Quid meruere pati quocunque thoro generati?
 Quod autem filii sacerdotum ab ordinibus repro-

modo justum est, testante Augustino, qui non juste
 penam portant, qui culpam non commiserunt. S-
 itaque illi prolatores novitatis nova præcepta dantes,
 et quodammodo virtutem baptismatis evacuantes,
 qui rationibus supra dictis oblatrant, dum de hu-
 juscemodi scrupulose et contentiose disputant, quasi
 clauso ostio ad parietem pulsant. Ut autem major
 honor et gloria filii sacerdotum accedat, Joannes
 Baptista quo nullus major inter natos mulierum
 surrexit, filius fuit Zachariæ sacerdotis; Maria
 etiam mater Domini et de sacerdotali progenie de-
 scendit; cum dicatur cognata Elisabeth quæ de
 Aaron originem duxit. Si autem vellem enumerare
 omnes de lapsu carnis procedentes qui principa-
 tum in sancta Ecclesia tenuerunt, prius deficeret
 vita quam exempla. Inde etiam Jacob omnes, quos
 de liberis et ancillis genuit, filios æquali honore
 hæredes constituit, nec apud illum præfertur, qui
 secundum carnem nobilior videbatur. Quicunque
 fidem Domini promeretur, nullis maculis carnalis
 nativitatis offuscatur. Hoc autem Jacob idcirco fe-
 cisse legitur, ut ostenderet quod non est discretio,
 Judæus an Græcus, Barbarus an Scythæ, servus an
 liber sit : quia per omnia et in omnibus Christus
 est. Propterea enim Salvator noster et Dominus
 humanam figuram induit et pro libero et servo
 servivit, ut omnibus in se credentibus pari honore
 et gloria cœlestia præmia largiretur. Salomon etiam
 qui feliciter, sapienter, subtiliter regnavit, docuit,
 prophetavit, etsi de lapsu carnis ortus sit, Deus
 ipsi tamen templum suum ædificare concessit,
 quod David patri suo legitimo Jesse filio ne con-
 strueret, prohibuit; in quo nobis Deus patenter
 innuit, quod magis approbat vitæ sanctitatem, mo-
 rum honestatem, quam legitimæ nativitatis gene-
 rositatem. Non igitur sibi applaudit dives et no-
 bilis, nec diffidat pauper et humilis, quia *excelsus*
Dominus humilia respicit, et alta a longe cognoscit
(Psal. cxxxvii, 6); humiles respicit, ut auollat,
 altos, id est superbos, a longe cognoscit, ut de-
 jiciat. Sicut enim Apostolus ait : *Nemo corona-*
bitur nisi qui legitime certaverit (II Tim. ii, 5);
 cum dicit *nemo*, nullus excluditur, in quo superba
 hujus mundi stultitia confutatur, quæ eum exlegem
 appellat, et judicat in terris, quem Deus ad dexteram
 suam collocat et coronat in cœlis.

ANNO DOMINI MCKIX

THEOGERUS METENSIS EPISCOPUS

NOTITIA

(Gall. Christ. nov., tom. XIII, col. 738)

Fuerat in sæculo nobilis genere Theotgerus, Fol-
 cmari comitis Metensis frater, quem adhuc adole-

scentem Gerungus Marbacensis canonicus regularis
 ad Willelmum abbatem Hirsaugiensem sub perci-